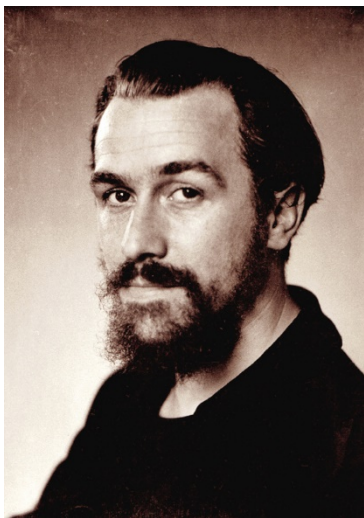

'Het enige wat ik wil is werken en ik wou dat men mij met rust liet om te werken. Ik haat al dat kranten-geschrijf en al die sensatie die rondom mijn persoon is ontstaan. Ik schilder zoals ik schilderen moet; of men dat nu mooi of lelijk vindt, kan me geen biet schelen.'

Aad de Haas, kasteel Neubourg, Gulpen (1948).

Het boekje *800 jaar Wahlwiller* van Hub Franssen geeft een goed en beknopt overzicht over het ontstaan de Mythe Wahlwiller:

Adrianus Johannes (Aad) de was een Nederlands beeldhouwer, graficus en kunstschilder, wiens werk meestal wordt gekarakteriseerd als figuratief expressionistisch.

Aad de Haas werd op 30 december 1920 geboren in Rotterdam. Hij groeide op in een katholiek milieu en studeerde na de MULO aan de Rotterdamse Kunstacademie waar hij zijn medestudent en latere vrouw, Nel Koekman, leerde kennen. Zij werd zijn steun en toeverlaat.

De Haas die in mei 1940 het bombardement op Rotterdam had meegemaakt, schiep tijdens zijn studie aan de academie (1939-1942), werk dat duidelijk de

sporen van de oorlog droeg. Hij hield verschillende tentoonstellingen in de galerie van Leen van Zanten. Dat leverde in de eerste oorlogsjaren geen probleem op, ondanks het feit dat hij geen lid was van de Kultuurkamer.

Dij de tweede tentoonstelling bij Van Zanten, in september 1943, ging het echter mis. De Duitsers vonden zijn werk *deutschfeindlich* en namen het in beslag, ook het werk dat hij in zij eigen atelier, op zolder van zijn ouders had. Volgens sommige bronnen werd erover gedacht om met een tentoonstelling deze *Entartete Kunst* aan de kaak te stellen. Zover is het echter nooit gekomen. De Haas werd op het politiebureau door de *Sicherheits Dienst* ondervraagd en verdween voor zes maanden in cel 26 van de gevangenis 'Het Haagse Veer' in het centrum van Rotterdam. In maart 1944 werd hij om onduidelijke redenen vrijgelaten. Hij zou zich moeten omscholen, wat inhield dat hij te werk gesteld zou worden in de vliegtuigbouwindustrie.

In Rotterdam had hij de pater Gerard Mathot leren kennen, een redemptorist uit het klooster aan de Goudse Rijweg in die plaats. Deze priester had in de jaren 1937-1940 een opleiding gevolgd bij het genootschap voor kunst beoefening in Arnhem, de voorloper van de huidige kunstacademie. Beiden blijken ze een sterke

religieuze motivatie gemeen te hebben, die De Haas tot uitdrukking bracht in zijn schilderijen en tekeningen. Daarnaast sprak het directe, het radicale in het karakter van De Haas de pater erg aan. 'Een man van uitersten' zei Mathot, 'maar volkomen eerlijk'. Pater Mathot was het ook die Nel Koekman die niet katholiek was, doopte alvorens ze, eveneens door hem, met Aad de Haas in 1944 in het huwelijk werd verbonden.

Toen De Haas uit de gevangenis kwam, was Mahtot overgeplaatst naar het klooster in Wittem. Om aan de gedwongen te werkstelling in de vliegtuigbouw te ontkomen, vroeg de kunstenaar aan Mathot voor hem een huis te zoeken in Zuid-Limburg op aanraden van zijn oude vriend Herman Bieling. Zo kwam hij in Ingber terecht, in een piepklein vakwerkhuisje, niet ver verwijderd van zijn vriend in Wittem. De Haas zegt hierover: 'Zo als ons vorige kaartje schreef zijn we heelhuids aangekomen. We hebben er twee dagen over gedaan. De boot kwam s'avonds om acht uur te Nijmegen aan. We overnachtten aldaar en de volgende dag om zeven uur stonden we aan de weg naar 't Zuiden. Om twee uur pas kregen we 'n auto naar Mook. Vandaar 'n tractor met wals naar Gennep, vandaar 'n auto naar Venlo, toen op de trein naar Schip op Geul en s'avonds kwamen we aan op Ingber. Ik heb geen kont

meer over en m'n rug voelt als iemand in de negentiger jaren.'

Ingber is een buurtschap van Gulpen in de gemeente Gulpen-Wittem. Het is gesitueerd boven en aan een holle weg, de Ingbergracht, die uitkomt in Gulpen. De naam Ingber komt van Ingberg. De buurtschap De Hut is een onderdeel van Ingber, samen tellen ze ca 190 inwoners. Vroeger lag hier het riddergoed *Hoenberg*.

Wahlwiller (Limburgs: *Wilder*) is een dorp in het zuiden van de Nederlandse provincie Limburg. Het dorp behoort tot de gemeente Gulpen-Wittem en heeft ongeveer 170 huizen en (in 2015) 400 inwoners. Aan de noordzijde van het dorp ligt de Kruisberg en aan de

andere zijde van deze heuvel ligt het dorpje Eys. De naam 'Willer' komt van het Oud-Germaanse woord 'wiler', dat net als het Duitse woord 'Weiler' gehucht of hofstede betekent. In de 14^e eeuw wordt het dorp vermeld als *Waelwilre, Wailwilre en Walwilre*, het voorvoegsel in de zin van Waals of Romaans sprekend. Het dorp Wahlwiller is gelegen ten zuiden van de Selzerbeek en is ontstaan aan de oude hoofdweg van Maastricht via Gulpen naar Aken. Aan de noordkant van deze weg (Oude Baan) staat de kerk. Ten oosten van het dorp ligt de herenhoeve Lanterne die al in de 14^e eeuw wordt genoemd als eigendom van de heren van Wittem. Aan de andere kant van het dorp stond de hoeve Leyenhof met een 16^e eeuws woonhuis. De hoeve is in 1890 door brand verwoest.

Wahlwiller was in de 13^e eeuw een erfgoed van de hertogen van Limburg. In 1288 (Slag bij Woeringen) kwam het in handen van de hertog van Brabant. In 1354 werd Wahlwiller aan de heren van Wittem geschonken. Sindsdien hoorde Wahlwiller tot de heerlijkheid Wittem. Tot 1802 behoorde Wahlwiller tot de parochie van Eys, daarna tot die van Mechelen en vanaf 1835 was het een zelfstandige parochie.

De Haas beschrijft hoe hij met een zekere agressie gewoon was het werk dat hem niet beviel niet alleen over te schilderen, maar soms ook kapot trapte. Dat had

ook te maken met het feit dat hij tijdens het werk niet op zijn vingers gekeken wilde worden, ook niet door Nel, hoewel hij er aan hechtte dat zij er bij was als hij werkte en hem voorlas. Toen hij een keer, bij het schilderen van een paar putti, werd afgeleid, viel er as van zijn sigaar op de nog natte verf, waardoor het schilderij in zijn ogen geheel bedorven was. Hij gaf er een schop tegen en schraapte het daarna af.

De hechte familiebanden hadden onder meer tengevolge dat De Haas vaak, en naar zijn smaak al te vaak, bezoek kreeg van zijn familie, gevraagd of ongevraagd. Zijn vader kwam elk jaar vakantie vieren bij zijn zoon in Ingber. Hoewel De Haas zich daaraan ergerde, vooral omdat het hem onmogelijk maakte om te werken, was hij altijd vol egards voor zijn gasten. Dat nam niet weg dat hij er letterlijk ziek van werd, en nadat het bezoek vertrokken was vaak dagen of zelfs weken nodig had om te herstellen en weer aan het werk te kunnen gaan.